

20 000 barn i Oslo vokser opp i fattige familier

Hvorfor er det stadig flere barn som vokser opp i fattigdom i Oslo?

Emma Haugland Martinsen

Oslo by Steinerskole

Våren 2021

«Det kan være vanskelig å ha lite når de fleste har mye»

(Rødekors, 2019)

Forord

Denne oppgaven er et resultat av mye arbeid, og god støtte gjennom prosessen. Men viktigst av alt er det et resultat av en stor interesse for mennesker, og et engasjement for sosial ulikhet.

Jeg har gjennom hele livet vært vitne til og hørt om urettferdigheten i samfunnet. Allerede på barneskolen merket jeg hvor stor forskjell det kan være mellom mennesker. Jeg er født og oppvokst på Oppsal i Oslo. Oppsal tilhører bydelen Østnes, som er en del av Oslo øst. Klassene mine på barneskolen og ungdomsskolen hadde en god blanding av barn med ulik sosiokulturell bakgrunn. Det har gitt meg innblikk, refleksjoner og kunnskap jeg aldri ville vært foruten. Det har vært en viktig berikelse i mitt liv. Samtidig som dette var en berikelse, merket jeg også tidlig at det var tydelige forskjeller mellom oss i klassen. Det var flere som aldri ble med i bursdager eller deltok på noen fritidsaktiviteter. En jente i klassen hadde den samme skolesekken gjennom hele barneskolen. De siste årene var den så slitt at den hang nede på knærne. Noen av mine klassekamerater hadde også sjeldent eller aldri med seg matpakke. Jeg skjønnte fort at ikke alle i klassen var like privilegerte og heldige som det jeg er. Likevel kan jeg ikke huske at verken vi barna eller de voksne på skolen tematiserte disse forskjellene. Dersom det ble snakket om fattigdom, handlet det om fattigdom andre steder og i andre land. Vi snakket ikke om den fattigdommen og ulikheten som utspiller seg blant oss – i Oslo.

Målet mitt med denne oppgaven har vært å lære om de sosiale ulikhetene jeg merket så godt da jeg var yngre, og jeg har hatt et ønske om å bidra til å sette søkelyset på dette samfunnsproblemet.

Jeg vil til slutt også takke min veileder Lise Bjerke for all støtte og hjelp gjennom prosessen med å skrive denne oppgaven.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	3
1.0 Innledning.....	5
2.0 Bakgrunn.....	7
2.1 Hva er fattigdom og hvordan måles det?	7
2.1.1 Fattigdom	8
2.2 Oslo som delt by	9
2.2.1 Innvandrerbefolkningen og fattigdom	10
2.3 Sosialhjelp i Stovner, Søndre Nordstrand og Gamle Oslo.....	11
2.4 Bourdieus teorier om kapital.....	11
3.0 Drøfting.....	13
3.1 Hva er årsaken til at stadig flere barn og unge vokser opp i fattige familier i Oslo?	13
3.1.1 Foreldres arbeidstilknytning og utdanningsnivå.....	13
3.1.2 Barn med enslige forsørgere	16
3.1.3 Barn med innvandrerbakgrunn	17
3.2 Hvilke konsekvenser har det for barn og unge å vokse opp i fattigdom?.....	20
3.2.1 Bolig.....	21
3.2.2 Skole og utdanning	22
3.2.3 Fritidsaktiviteter.....	23
3.3 Tiltak som kan bidra til å redusere familiefattigdom.....	24
4.0 Avslutning.....	28
Referanser	31

1.0 Innledning

10. februar i 2021 ble den norsk-somaliske familien Jama på syv kastet ut av sin kommunale leilighet på Tøyen. Bildet av den trangbodde leiligheten med væpnet politi, og en fortvilet fembarnsfar skapte sterke reaksjoner blant Osloborgerne. Bakgrunnen for utkastelsen var at familien hadde mottatt mer i trygd, enn hva inntektsgrensen for kommunal bolig er. Nyheten spredde seg raskt i sosiale medier, og det ble igangsatt en innsamlingsaksjon til støtte for familien. Det ble raskt samlet inn over 1 million kroner som skulle bidra med å gi familien en trygg og stabil hverdag (Hagesæther, 2021).

Til tross for at historien til familien Jama skaper reaksjoner er den ikke enestående. Bare siden 2001 har antall barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt tredoblet seg. Det betyr at nesten 111 000 barn vokser opp i fattige familier i Norge (Epland & Normann, 2020). Oslo er særlig utsatt. Oslo er både den kommunen og byen i Norge som har høyest antall barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. Tall fra 2018 viser at nesten 20 000 barn i Oslo vokser opp i en fattig familie (Bufdir, 2018). Det er imidlertid store forskjeller mellom de ulike bydelene i Oslo. Antall barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt er høyere i bydelene i Oslo øst enn det de er i Oslo vest.

Det å vokse opp i fattigdom er en stor påkjenning for mange barn og det kan få omfattende konsekvenser. Skolegang, sosial deltagelse, helse og ernæring, inkludering og høytider er bare noen av sidene ved et barns liv som blir påvirket av fattigdom (Kirkens Bymisjon; Respons Analyse, 2019). Selv om fattigdom har fått stor politisk oppmerksomhet de siste årene, har antall barn som lever i fattige familier bare økt. Denne utviklingen har skjedd uavhengig om det er høyre eller venstresiden i politikken som har sittet med regjeringmakten. Samtidig har partiene en felles enighet om at antall barn som vokser opp i vedvarende lavinntekt må ned, men de er imidlertid uenig i hvordan det skal gjøres. Dette har ført til utallige politiske debatter om hvilke tiltak som burde iverksettes for å bedre barnas situasjon.

At det er over 111 000 barn og unge som vokser opp i fattige familier her i landet, understeker at dette er et svært relevant tema. Denne oppgaven forsøker å finne nærmere ut av hvorfor det stadig er flere barn som vokser opp i fattige familier i Oslo og hva konsekvensene av dette er. I tillegg vil oppgaven undersøke hvilke tiltak som kan bedre deres situasjon.

Problemstillingen til denne oppgaven blir følgende:

Hva er årsaken til at stadig flere barn og unge vokser opp i fattige familier i Oslo, hva er konsekvensene av dette og hvilke tiltak kan bidra til å redusere fattigdom blant barnefamilier?

For å kunne svare på denne problemstillingen må vi først vite mer om fattigdom som begrep og økningen vi har sett i løpet av de siste årene. Oppgaven starter derfor med å se nærmere på relevant statistikk. Videre vil vi se nærmere på Oslo, ettersom denne oppgaven er avgrenset Oslo. Denne oppgaven tar også i bruk Pierre Bourdieu sin teori om kulturell kapital, og hvordan denne teorien henger sammen med reproduksjon av sosial bakgrunn. Til slutt vil oppgaven undersøke hvilke tiltak som kan iverksettes for å bedre barnas situasjon, og se på den politiske debatten som har oppstått rundt dette. Tredelingen av problemstillingen kommer dermed til å strukturere drøftingsdelen i oppgaven.

I oppgavens drøftingsdel er det forsøkt å svare på oppgavens problemstilling ut fra det materialet som er studert. Oppgaven baserer seg hovedsakelig på kilder som statistikk og rapporter. Statistikken som er brukt er i hovedsak fra SSB og fra Bufdir. Kilder som avisartikler og kronikker er også benyttet. Den politiske debatten som blir diskutert i drøftingsdelen vil vise at ikke alle tolker statistikken som blir benyttet i denne oppgaven på samme måte. Politisk ståsted og forforståelse vil prege hvordan kilder blir oppfattet.

2.0 Bakgrunn

2.1 Hva er fattigdom og hvordan måles det?

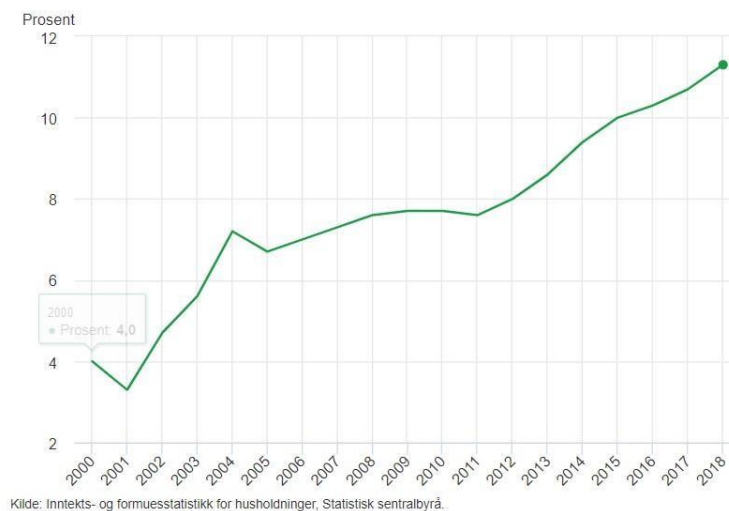
Det er omdiskutert hvordan fattigdom i Norge skal defineres. Store norske leksikon definerer fattigdom slik: «Fattigdom er å ha for lite penger og materielle goder til å leve et tilfredsstillende liv. Det er vanlig å skille mellom absolutt og relativ fattigdom. Absolutt fattigdom er å ikke være i stand til å dekke fysiske primærbehov som nok mat, klær og bolig. Relativ fattigdom er at man ikke har nok midler til å delta fullt ut i det samfunnet man lever i.» (Lind, 2017). Når det snakkes om fattigdom i Norge, så snakkes det som regel om relativ fattigdom.

Statistisk Sentralbyrå bruker imidlertid begrepet «vedvarende lavinntekt» i sine rapporter om fattigdom. Det definerer de slik: «En vanlig måte å definere vedvarende lavinntekt på er å slå sammen husholdningsinntektene gjennom en periode på flere år – for eksempel 3 år- og deretter å definere alle dem med en gjennomsnittlig inntekt lavere enn for eksempel 50 eller 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme periode, som en lavinntektshusholdning». For å finne mediangjennomsnittet i et land samler man alle inntektene i landet og setter dem i stigende rekkefølge. Den inntekten som er på midten av alle inntektene er medianinntekten for landet (FN, 2020). Ettersom husholdninger er ulikt satt sammen, justeres inntekten etter forbruksenheter. Det vil si at grensen for hva som regnes som lavinntekt for en familie med fem barn er høyere enn for en familie med to barn. Det blir i tillegg tatt i betraktning om det er en enslig forsørger, eller et par (Epland & Normann, 2020).

I Kirkens Bymisjon rapport fra 2019, kalt «Snakk om fattigdom» bruker de SSB sin definisjon, men bruker ikke selve begrepet «vedvarende lavinntekt». De mener at det er et såpass teknisk begrep at det gir en distanse til det alvorlige budskapet i rapporten. De har derfor valgt å bruke «barn som lever i fattigdom» (Kirkens Bymisjon; Respons Analyse, 2019). I media brukes ofte «barnefattigdom» eller «fattigdom blant barn» når det er snakk om barn som vokser opp i fattige familier. Dette er noe omstridt ettersom det ikke er barna som er fattige, men foreldrene eller andre omsorgspersoner (Kirkens Bymisjon; Respons Analyse, 2019). I denne oppgaven kommer begrepet som har blitt brukt av SSB til å bli tatt i bruk.

2.1.1 Fattigdom

Fattigdommen i Norge har økt merkbart de siste årene. Bare siden 2001 har antall barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt tredoblet seg. Tallet har økt fra 3,3 prosent til 11,3 prosent, det tilsvarer nærmere 111 000 norske barn. Som vi ser i grafen under har utviklingen av barn som vokser opp i fattige familier vært nokså stabil fra starten av 2000-tallet til 2011. Etter 2011 derimot har vi igjen vært vitne til en stor økning av fattige familier i Norge. Fra 2011 til 2018 økte antallet fra 7,6 til 11,3 prosent (Epland & Normann, 2020).

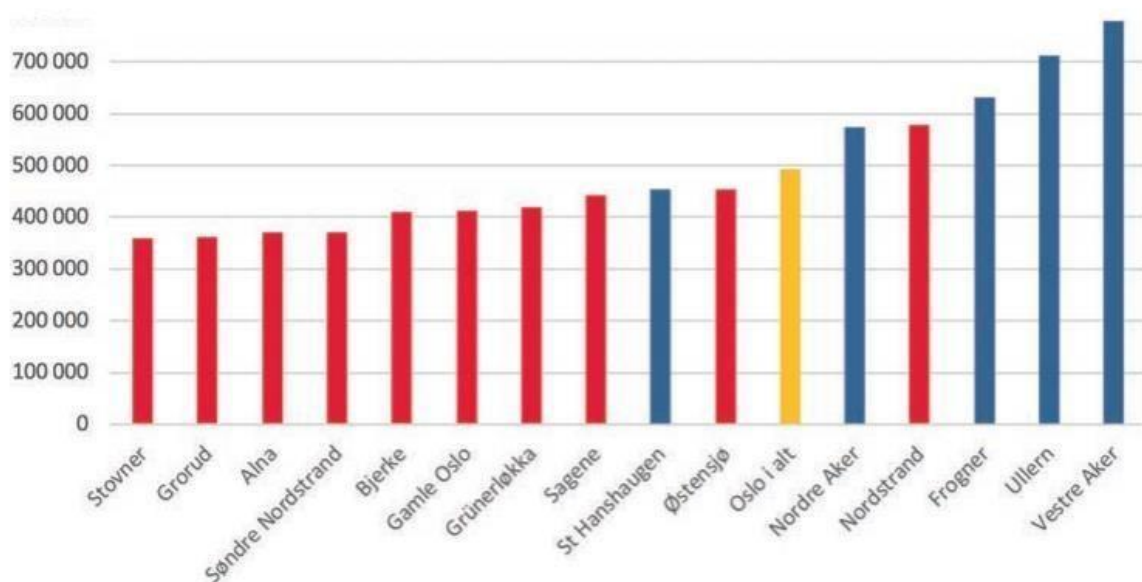

Oslo er både byen og fylket med høyest antall barn som faller i lavinntektsgruppen. Tall fra 2018 viser at 17,8 prosent av barna i Oslo vokser opp i fattige familier. Det tilsvarer nesten 20 000 barn (Bufdir, 2018). Oslo er imidlertid den eneste kommunen som ikke har opplevd en økning i antall barn som vokser opp i en familie med vedvarende lavinntekt de siste årene. Hovedstaden hadde det samme antallet i både 2017 og 2018, med 17,8 prosent. Kommuner som Trondheim, Bergen, Stavanger og Drammen er blant de som har opplevd en økning i antall familier med vedvarende lavinntekt (Bufdir, 2020).

2.2 Oslo som delt by

Til tross for at Oslo ikke har hatt en økning blant barn som vokser opp i en familie med vedvarende lavinntekt de siste årene er det fortsatt de som har den høyeste andelen barn som vokser opp i fattigdom (Bufdir, 2020). I tillegg til dette er også Oslo den byen i Norge med størst forskjeller innad i byen. Som figur 3 illustrer er andelen husholdninger med vedvarende lavinntekt høyere i bydelene i Oslo øst enn bydelene i Oslo vest. Gamle Oslo, Stovner og Søndre Nordstrand er bydelene i Oslo med høyest andel barn som vokser opp i fattige familier. Mens Vester Aker, Ullern og Nordre Aker er bydelene med lavest andel. Barn som vokser opp i Gamle Oslo har en risiko på å vokse opp i en fattig familie 5, 5 ganger større enn barn som vokser opp i Ullern. (Epland & Normann, 2020)

Figur 3: Gjennomsnittlig årsinntekt etter bydel

Kilde: (Kindt, Eilertsen, & Nerdrum, 2019)

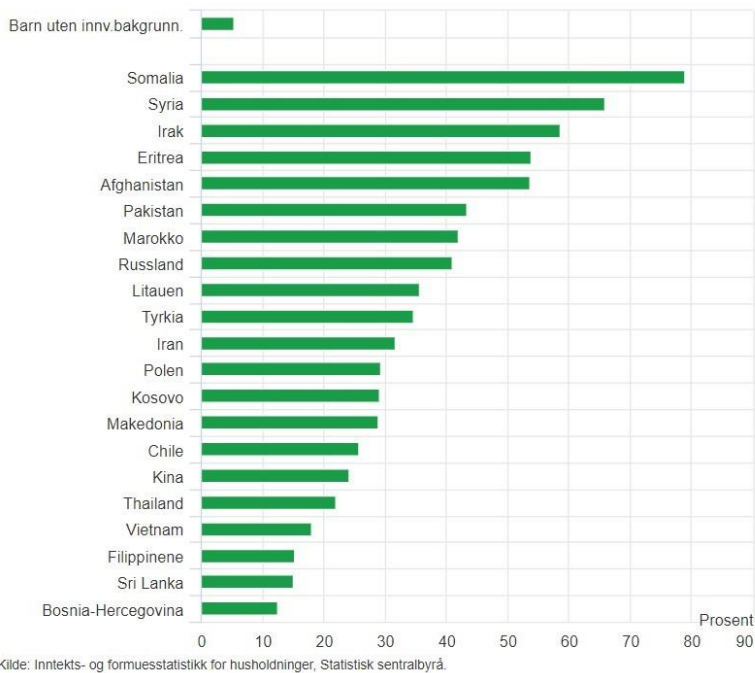
Inntekstulikheten er også stor mellom øst og vest i Oslo. I Stovner bydel er gjennomsnittsinntekten 359 000 kr, mens en som bor i Vestre Aker har en snittinntekt som er dobbelt så høy, på 799 000 kr (Kindt, Eilertsen, & Nerdrum, 2019). Andel innvandrere er også ulik mellom øst og vest. I bydel Stovner på Oslo øst har 53 prosent av innbyggerne innvandrerbakgrunn, mens i bydel Nordstrand på Oslo vest gjelder dette for 16 prosent av innbyggerne (Høydal, 2015).

2.2.1 Innvandrerbefolkningen og fattigdom

Andelen barn med innvandrerbakgrunn i lavinntektsgruppen er betydelig høyere enn andelen barn uten innvandrerbakgrunn. I 2017 var det 5,7 prosent etnisk norske barn som tilhørte en fattig familie. Antall barn med innvandrerbakgrunn derimot var på 38 prosent samme år.

(Epland & Normann, 2019).

Figur 3. Andelen barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Etter landbakgrunn

Til tross for at barn med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i lavinntektsgruppen, er det store variasjoner ut ifra hvilken landbakgrunn de har. Som grafen over illustrerer, er de med bakgrunn fra Somalia, Syria og Irak dominerende i lavinntektsgruppen. Familier med landbakgrunn fra Somalia er den gruppen med høyest andel barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. Mellom 2013 og 2015 vokste 8 av 10 barn med somalisk bakgrunn opp i en fattig familie (Epland & Kirkeberg, 2017)

2.3 Sosialhjelp i Stovner, Søndre Nordstrand og Gamle Oslo

Yrkestilknytning henger sammen med fattigdom. Dersom man ikke har jobb, må de fleste motta stønad fra det offentlige for å klare seg. Arbeidsledigheten påvirker altså hvor mange som mottar sosialhjelp. SSB definerer sosialhjelp på følgende måte: «en økonomisk ytelse som gis til personer som ikke er i stand til å forsørge seg selv.» (Skjøstad, 2019). Sosialhjelp er behovsprøvd. Det betyr at sosialhjelpen som utbetales til den enkelte er basert på en individuell og skjønnsbasert vurdering av økonomien til mottakeren (Thomassen, 2020). Målet med sosialhjelp er å gi mottakeren en inntekt som kan forsørge seg selv og eventuelle barn. Dersom mottakeren har barn blir dette tatt hensyn til, ettersom barna skal ha en oppvekst minst mulig påvirket av forsørgerens økonomiske situasjon. Også på sosialhjelputbetalingene kan man se at Oslo er en delt by. I 2017 var det over tre ganger så mange som mottok sosialhjelp i Gamle Oslo i forhold til Ulleren (Kindt, Eilertsen, & Nerdrum, 2019).

2.4 Bourdieus teorier om kapital

I dette kapitlet redegjøres den overordnede teorien som benyttes i denne oppgaven og som danner bakgrunnen for drøfting av fakta og bakgrunnsinformasjon. Det omhandler Pierre Bourdieus teorier om kapital.

Den franske sosiologen og antropologen, Pierre Bourdieu var gjennom hele sitt virke opptatt av urettferdigheten i samfunnet og hvordan denne urettferdigheten stilletidende ble godtatt og sett på som helt naturlig. Hans prosjekt var å avdekke disse maktstrukturene (Martinsen, 2011). Siden denne oppgaven handler om å se nærmere på årsaker til at fattigdom blant barnefamilier øker og mulige løsninger, så kan Bourdieus teorier være relevante for dette prosjektet.

Bourdieu mente at økonomiske forhold ikke er det eneste som kan avgjøre hvilken klasse i samfunnet man tilhører. Bourdieu brukte ikke klassebegrepet i tradisjonell forstand, men introduserte begrepet kapital. Han snakket om økonomiske kapital, sosial kapital og kulturell kapital. Alle disse formene for kapital er med på å avgjøre hvilken klasse i samfunnet man tilhører (Westersjø M. , Kval, Andreassen, & Henningsen, u.d.).

Kulturell kapital handler om utdanning, klassens smak, og livsstil (Westersjø M. , Kval, Andreassen, & Henningsen, u.d.). De kulturelle kodene kommer ofte fra foreldrene våre, og man er derfor sjeldent bevisst på at man har dem, til tross for at det påvirker viktige ting som hva man anser som fint (smaken) og riktig. Dette påvirker igjen hva man omgir seg med,

hvordan man snakker, hvilke type klær man går i og hvordan man oppfører seg. Gjennom den kulturelle kapitalen uttrykker man hvem man er og hvor man kommer fra (Baker & Hagen, 2020).

Sosial kapital er ifølge Bourdieu også med på å avgjøre hvilken klasse man tilhører. I motsetning til økonomisk kapital som dreier seg om adgangen man har til penger og materiell rikdom (Sundstrøm, Vårdal, & Huseby, 2019), er sosial kapital å få innpass i grupper og nettverk i samfunnet. Det å få innpass og ha gode kontakter er en viktig form for kapital ettersom det kan gi tilgang til posisjoner i samfunnet som igjen gir penger og status (Baker & Hagen, 2020). Den kulturelle kapitalen kan dermed omsettes til sosial kapital fordi den sosiale kapitalen kan gi innpass i ulike samfunnslag. Bourdieu viste flere måter å være rik og fattig på, og hvordan kulturell, sosial og økonomisk kapital henger sammen. Jo mer kapital man har, desto bedre utgangspunkt har man for å bli en del av eliten i samfunnet.

Bourdieu var også opptatt av om kapitalen var et produkt av reproduksjon eller strukturell mobilitet. Begrepet strukturell mobilitet blir særlig brukt i sammenheng med utdanning. Det handler om hvordan mennesker kan ha en klassereise ved hjelp av de samfunnsmessige strukturelle endringer. Samtidig kan man stille seg spørsmålet om dette egentlig er mulig, eller om reproduksjonen står sterkest.

3.0 Drøfting

3.1 Hva er årsaken til at stadig flere barn og unge vokser opp i fattige familier i Oslo?

I teoridelen i oppgaven er det særlig to dimensjoner som har kommet tydelig fram og som kan forklare noen av årsakene til at stadig flere barn og unge vokser opp i fattige familier. Det dreier seg om foreldrenes tilknytning til arbeidslivet og innvandrerbakgrunn.

3.1.1 Foreldres arbeidstilknytning og utdanningsnivå

«Mora mi jobber ikke. Hun bor med meg og min søster og går på uføretrygd. Det blir ikke så mye penger til mat og sånn»

- pengeproffene

Arbeidslinja står sterkt i Norge. Arbeidslinja handler om at velferdsytelsene blir utformet sånn at de skal stimulere folk til å arbeide framfor å leve på trygd eller sosialhjelp (Fasting, 2018). Med andre ord: «det skal lønne seg å jobbe». Indirekte kan man også si at i dette ligger det en tro på at om folk får mulighet, så vil de utnytte velferdsgodene samfunnet har bygget opp. Det må derfor sikres at det blir så krevende som mulig å ikke ha jobb, sånn at flest mulig blir i arbeidslivet. Moren i sitatet over var uføretrygdet, men selv om hun hadde fått innvilget uføretrygd, så opplevde ungdommen at de ikke hadde mye penger til «mat og sånn».

Foreldre som ikke har arbeid er derfor den viktigste årsaken til at familier faller i lavinntektsgruppen (Bufdir, 2020). Hvis vi ser på gruppen for de som har lav inntekt, så har nærmere 65 prosent av disse familiene (hushold) ikke tilknytning til arbeidslivet (2017) (Omholt, 17). Det å ha lønnet arbeid, er den beste sikkerheten mot fattigdom. Arbeidslivet er derfor den viktigste plassen for fordeling av inntekter.

NAV-rapporten «Lavinntekt i Norge- tilstand og utviklingstrekk» (Dokken & Langeland, 2016) viser at blant alle som tilhørte en husholdning uten noen yrkestilknyttede i løpet av en treårsperiode (25 til 65 år), hadde 38 prosent vedvarende lavinntekt i perioden 2011-2013. Sammenlikner man dette tallet med den hele befolkningen ser man at de som kommer fra en familie uten yrkestilknyttede har en nesten fem ganger høyere sjans for å falle i den vedvarende lavinntektsgruppen enn befolkningen i samme aldersgruppe (Dokken &

Langeland, 2016). 6 av 10 barn som vokser opp i familier med lavinntekt bor i en familie som mangler yrkestilknytning (Bufdir, 2020).

Hvis vi lener oss til Bourdieus teorier, så er det i arbeidslivet mye av den økonomiske kapitalen til den enkelte blir realisert. Samtidig har arbeid flere viktige dimensjoner. Det er gjennom arbeid den enkeltes kompetanse utvikles. Ulikt arbeid har også ulik status. Arbeid gir dermed ikke bare økonomisk kapital, men også kulturell og sosial kapital. Ved å ikke ta del i arbeidslivet, mister man ikke bare inntekt (økonomisk kapital), men også de andre formene for kapital som Bourdieu snakker om. Med Bourdieus teorier om kapital som bakteppe er det vanskelig å tenke seg at folk aktivt ønsker å stå utenfor arbeidslivet og at de heller vil motta passive trygdeytelser i stedet for lønn. Som bakgrunnsdelen i oppgaven viser, så er det en tydelig sammenheng mellom foreldrenes tilknytning til arbeidslivet og inntekten til familien. Selv med en arbeidslinje som forsøker å «tvinge» folk ut i arbeid, ved å gjøre det så lite økonomisk attraktivt som mulig å stå utenfor arbeidslivet, er det mange familier der ingen av de voksne har noen form for arbeidstilknytning. Hva kan årsaken til dette være?

Økningen i andel familier som faller i lavinntektsgruppen kan ses i sammenheng med samfunnsendringene vi har stått ovenfor de siste årene. Norge har de siste årene vært inne i en lavkonjunktur (Dokken & Langeland, 2016). Lavkonjunktur vil si en økonomisk situasjon preget av liten etterspørsel og lav sysselsetting i en bransje eller i økonomien som en helhet (NAOB, u.d.). Svekkelsen og digitaliseringen vi har svært vitne til på arbeidsmarkedet går hardest utover de unge med lav eller ingen utdanning og de med helseproblemer, samtidig som den eldre generasjonen har fått en styrket posisjon (Dokken & Langeland, 2016).

Digitaliseringen endrer også arbeidslivet. Når roboter blir brukt i arbeidsmarkedet i større grad, er det mange arbeidsplasser som går tapt. Én tredjedel av norske arbeidsplasser kan komme til å bli tatt over av digitaliseringen, noe som gjør det enda vanskeligere å få jobb dersom man har lav eller ingen utdanning (Hansen, 2017).

«Lite penger kan gjøre deg så flau at du ikke drar på skolen. Tror det er sånn på skolen vår. Tror mange føler litt vondt i magen»

- pengeproffene

Mulighetene i arbeidslivet henger i dag nøye sammen med utdanningsnivået. I dag er det vanskeligere å få jobb, uten høyere utdanning. Mangel på utdanning kan synes som et paradoks, siden Norge helt siden etterkrigstiden har satset på utdanning og innført velferdsordninger som skal gi alle mulighet til strukturell mobilitet, uavhengig av størrelsen på lommeboka til foreldrene. Likevel er det mange som ikke tar del i denne utdannings- og kompetansereisen.

Hvis vi igjen tyr til Bourdieus ideer om kapital, så er det særlig interessant å prøve å forstå hvorfor en del faller utenfor skole og utdanning ut fra hans teorier. Hvordan kan man forklare mangelen på utdanning som mange av foreldrene til de barna og unge som denne oppgaven omhandler har, hvis vi ser på fenomenet med Bourdieus «briller»? Bourdieu var opptatt av at «kroppen husker» og at kulturell kapital kroppsliggjøres. Denne sosialiseringen skjer først og fremst i hjemmet. Et viktig spørsmål blir da: kan mennesker ha en klassereise ved hjelp av strukturene og virkemidlene i samfunnet, eller blir det mer eller mindre umulig fordi den enkeltes kapital og plass bestemmes ut fra familien og slektas historiske kapital (reproduksjon)? Hva er det som gjør at denne strukturelle mobiliteten synes vanskelig?

Som kjent henger alt sammen med alt. Yrkestilknytning avgjør i stor grad hvor god råd man har, og utdanningsnivå henger sammen med yrkestilknytning. De med det laveste utdanningsnivå har over 20 prosent lavere yrkesdeltakelse enn de med høyere utdanning. De med lav utdanning er altså i en stor risiko for å havne i vedvarende lavinntektsgruppen. 6 av 10 barn som vokser opp i vedvarende lavinntekt har en hovedinntektstaker med lav utdanning (Bufdir, 2020). I 2019 var det 25,3 prosent som hadde grunnskolenivå som sin høyeste utdanning (SSB, 2020).

Digitaliseringen og færre jobber fører igjen til høyere kompetansekrav i de ulike yrkene. I 2010 ble det klart at alle søkere i Oslo på heltidsstillinger og deltidsstillinger som helsefagarbeider, skal ha norsk B2- nivå. B2 nivå tilsvarer høyere mellomnivå. Til sammenligning må alle leger og sykepleiere ha bestått C1 nivå. Man ser også at kompetansekravene har økt i yrker som taxi- og bussjåfører, renholdsarbeidere og assistenter (Skotheim, 2018). Dette gjør at det blir vanskeligere å få jobb dersom man er blant de med lav utdanning.

Bourdieus teorier om økonomisk kapital handler om penger eller annet som lett kan omsettes til penger. Det er selvfølgelig en sentral kapitalform å ha, for å kunne ha en sterk posisjon i samfunnet. Når vi her setter søkelyset på fattigdom, så er tilgangen på økonomisk kapital naturligvis helt sentral.

Men de andre kapitalformene er også viktig. I følge Bourdieu skjer det en overføring av kulturell kapital, og da i hovedsak den kroppsliggjorte fra en generasjon til en annen. Det setter seg i «kroppen» til enkeltpersoner, familier og slekter. Dersom vi bruker Bourdieus «briller» på fenomenet lav tilknytning til arbeidslivet og lav utdanning, så er det som at selv med politiske føringer og satsninger, så er familiens plass i samfunnet definert ut fra generasjoner. Barn av foreldre som har liten tilknytning til arbeidslivet og har lav utdanning blir sosialisert inn i samme posisjon, og deres foreldre ble sosialisert inn i dette fra sine foreldre igjen. Et annet begrep på dette fenomenet er reproduksjon. Det skjer en reproduksjon av fattigdom og det er vanskelig å stoppe utviklingen av sosial ulikhet, fordi det ikke kun handler om penger (Westersjø M, Kval, Andreassen, & Henningsen, 2012).

3.1.2 Barn med enslige forsørgere

«Mamma var veldig flink til å få mye ut av lite, hun kunne lage en stor lasagne også fryse den ned slik at vi kunne ha den i flere dager»

- Anita 27 år, Stavanger

I Oslo er det dyrt å bo og å leve. Det er krevende å komme inn på boligmarkedet og dette er ekstra utfordrende å klare for en husholdning med kun en voksen. Det er derfor kanskje ikke så rart at statistikken viser at barn som vokser opp med en enslig forsørger har større sjanse for å havne i lavinntektsgruppen, sammenlignet med barn med to forsørgere. 4 av 10 barn som vokser opp i fattigdom har en eneforsørger. Økningen vi har sett hos antall barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt kan ses i sammenheng med at det også har vært en økning i antall aleneforsørgere. 17.500 barn uten innvandrerbakgrunn som falt i lavinntektsgruppen i 2011 tilhørte en husholdning med eneforsørger. Det samme tallet var på nesten 24 000 i 2017 (Gamst, 2019). Samlivsbrudd kan også være en vei inn i fattigdom. Barn av foreldre som har inngått et samlivsbrudd har fire ganger så stor sannsynlighet for å falle i lavinntektsgruppen, sammenlignet med barn som ikke har skilte foreldre. I tillegg til at

eneforsørgere står i en utsatt posisjon fra før av, er det mange eneforsørgere som har en lav yrkestilknytning (Bufdir, 2020).

Til tross for at det har vært en økning blant andel barn uten innvandrerbakgrunn som vokser opp i en husholdning med eneforsørger, er innvandrere overrepresentert i denne gruppen (Tuv, 2019). Særlig de med landbakgrunn fra Somalia dominerer også i denne gruppen. Innvandrere fra Somalia har et høyt antall enslige forsørgere. Hele 36 prosent i denne gruppen er enslige forsørgere. Dette kan dermed være en av årsakene til at innvandrere fra Somalia er overrepresentert i lavinntektsstatistikken (Thorsen, 2019).

3.1.3 Barn med innvandrerbakgrunn

«Alle visste at vi som bodde i de blokkene der var fattige, det var der navere, trygda folk og narkomane bodde»

- Ismail 19 år, Oslo øst

Over halvparten av barn som vokser opp i fattige familier i Norge har innvandrerbakgrunn. Innvandrere er overrepresentert i så å si alle gruppene som har en risiko for fattigdom. Kombinasjonen av lav utdanning og lav yrkestilknytning gjør det vanskelig å få jobb i dagens samfunn, i tillegg til at mange innvandrerfamilier har mange barn. Dersom barna ikke får tilgang på viktige sosiale arenaer gjennom oppveksten kan det føre til språkbarrierer og mangel på viktig kunnskap om systemer i Norge (Bufdir, 2020). Dersom vi igjen lener oss til Bourdieus teorier, så kan vi si at innvandrerfamilier har mindre økonomisk, sosial og kulturell kapital. Strukturell mobilitet eller klassereise viser seg å være vanskelig, fordi fattigdom og sosial ulikhet handler om så mye mer enn ren økonomi. Det viser seg at det er vanskelig å komme unna at det skjer en reproduksjon av sosial ulikhet og selv om velferdsstaten er bygd opp med en grunnplanke om at alle skal ha like muligheter og rettigheter, som utdanning og helsehjelp, så økes antallet barn og unge i Oslo som lever i fattige familier. Barn av innvandrerfamilier er overrepresentert her.

En av årsakene til at barn med innvandrerbakgrunn i større grad faller i lavinntektsgruppen enn barn uten innvandrerbakgrunn er altså at innvandrere, og da særlig flyktninger, har lavere sysselsetting enn majoriteten. Tall fra SSB viser at 67, 1 prosent av innvandrere i alderen 2066 var sysselsatt per 4. kvartal i 2019. Tallet viser imidlertid ikke hvor mange innvandrere

som har fast ordinær heltidsjobb, deltid eller mottar en form for stønad. SSB definerer nemlig sysselsatte som «personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken, samt personer som har et slikt arbeid, men som var midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon e.l.» (SSB, 2020). Vi vet altså ikke hvor mange som egentlig er i en fast heltidsjobb eller deltidjobb. En av faktorene som kan begrunne den lavere sysselsettingen til innvandrere er at det norske arbeidsmarkedet og kompetansekrav har endret seg drastisk de siste årene.

Den lave yrkestilknytningen fører til at mange innvandrere mottar sosialhjelp. 56 prosent av alle sosialhjelpputbetalingene gikk nemlig til innvandrere i 2017. Oslo er byen i Norge med høyest antall innvandrere som mottar sosialhjelp. Dette kan henge med det høye antallet fattige i Oslo. 15 prosent av landets sosialhjelpsmottakere i 2017 bodde i Oslo, det tilsvarer nesten 20 000 mennesker (Tønseth & Grebstad, 2019).

Den merkbare økningen av antall barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt påvirkes av samfunnsutviklingen. Siden 2001 har Norges befolkning økt fra 4,5 millioner til nesten 5,3 millioner i 2018. (SSB, u.d.). Det har også vært en økning i antall innvandrere som har kommet til Norge. I 2020 var det nesten 800 000 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Norge (SSB, 2020). Ser man på det samme tallet fra 2011 var det 600 000 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (SSB, u.d.). Det har altså vært en økning på nesten 200 000 i løpet av disse årene. Tall fra 2001 derimot, viser bare tall for antall innvandrere det var i Norge, og ikke norskfødte med innvandrerforeldre i tillegg. I 2001 var det rundt 250 000 innvandrere i Norge (SSB, u.d.). Ettersom statistikken baserer seg på ulike utgangspunkt, er det problematisk å sammenlikne tallene fra 2001. Det viser allikevel at det har vært en stor økning i antall innvandrere som har kommet til Norge.

Landbakgrunn og innvandringsårsak har mye å si når det kommer til hvem som faller i lavinntektsgruppen. Til tross for at innvandrere er overrepresentert i lavinntektsgruppen er det store variasjoner ut ifra hvilken landbakgrunn de ulike har. Barn med bakgrunn fra Somalia, Syria og Irak er overrepresentert på fattigdomsstatistikken, og kommer enten som flyktninger eller er født av flyktningeforeldre. Andelen innvandrerbarn som vokser opp i fattigdom reduseres i takt med familiens botid i Norge, men også her er det grupper som har høy lavinntektsstatistikk selv etter å ha vært bosatt i Norge i mange år. Dette gjelder særlig familier med bakgrunn fra Somalia og Irak (Epland & Kirkeberg, 2017). Grunnen til at somalierne er overrepresentert i så stor grad kan henge sammen med innvandringsårsaken.

Somalia er et land preget av krig og konflikt, og humanitære katastrofer. Mange somaliere har derfor sett seg nødt til å flykte. Situasjonen i hjemlandet, og det at flyktingene er svært unge har ført til at det er få som har utdanning. Dette gjør det vanskelig å integrere seg i arbeidslivet i Norge. Det som setter somaliere i en særskilt situasjon, er nettopp at flertallet av innvandrerne er unge. I 2006 var hele 83 prosent av førstegangsinnvandrere under 40 år, mens 30 prosent var under 20 år (Arbeids- og Inkluderingsdepartementet, 2009). Majoriteten av flyktingene fra Somalia kommer fra Sør-, Sentral og Nordøst- Somalia. Dette inkluderer også hovedstaden Mogadishu. Situasjonen i disse områdene er alvorlig ettersom terroristgruppa AlShabaab fortsatt utgjør en stor sikkerhetstrussel (Regjeringen, 2020).

En annen årsak til at fattigdommen er høyest blant innvandrerfamilier, kan være holdningene til storsamfunnet mot noen innvandrergrupper. I en undersøkelse fra 2019 foretatt av Fafo på oppdrag fra Barne- ungdoms og familiedirektoratet (Bufdir) oppgir nærere 40 prosent at en innvandrer fra Somalia aldri kan bli helt norsk (Johansson, 2019). Direktør i Bufdir, Mari Trommal uttalte i forbindelse med denne undersøkelsen:

«Dette er den første undersøkelsen i sitt slag som ser diskrimineringsgrunnlagene i sammenheng, og vi er overrasket og bekymret over de enkelte funnene. Blant annet er det trist å se at forestillinger om rase og etnisitet kommer i veien for hvem vi anerkjenner som norske».

Disse holdningene gjør på mange måter integreringen av nye landsmenn vanskeligere. Dette ser man tydelig i arbeidsmarkedet. Innvandrere opplever å bli diskriminert når det kommer til å få arbeid. Søkere med pakistanske navn har hele 25 prosent mindre sannsynlighet for å bli innkalt til jobbintervju sammenlignet med likt kvalifiserte søkere med norske navn. Barn av innvandrerforeldre opplever også å bli diskriminert i arbeidslivet. 22 prosent sier de har opplevd forskjellsbehandling på grunn av sin innvandrerbakgrunn (Bufdir, 2020).

3.2 Hvilke konsekvenser har det for barn og unge å vokse opp i fattigdom?

Som drøftet over så er det ikke kun en årsak til at fattigdom blant barnefamilier øker. Det handler om mange sammensatte og ulike årsaker som på ulikt vis bidrar til at fattigdom blant barnefamilier øker. Videre i oppgaven, vil vi se nærmere på hvordan denne urettferdigheten virker for de som er rammet. Hva er fattigdommens mange ansikter og hvilke konsekvenser har det for barn og unge å vokse opp i fattige familier? Bolig, mat, klær, høytider og ferier, fritidsaktiviteter og sosiale relasjoner er noen elementer som blir påvirket av familiens økonomiske, kulturelle og sosiale kapital.

«Jeg ble ikke invitert fordi de andre foreldrene synes jeg ga så lite.»

- Kristin 21 år

I rapporten fra Kirkens Bymisjon «Snakk om fattigdom» fra 2019 og rapporten som Redd Barna og Forandringsfabrikken gav ut i 2010, kalt PengeProffene- er det barn og unge som har egen erfaring med å vokse opp i fattige familier som er informanter. Intervjuene viser at det å vokse opp i fattigdom påvirker barns liv i stor grad. Dette samstemmer med øvrig forskning. Barn som vokser opp i fattigdom møter flere utfordringer enn andre barn, og fattigdommen gir store konsekvenser både på kort og lang sikt. De som vokser opp i fattigdom deltar i færre fritidsaktiviteter, har større sannsynlighet for å falle ut av videregående, og de har flere helseplager enn andre barn. Dette fører til at de som voksne får en dårligere helse og livskvalitet (Bekken, Dhal, & van Der Wel, 2018).

3.2.1 Bolig

«Jeg tror vi har flyttet 26 ganger, ofte hadde vi korte leiekontrakter. Det er slitsomt. Livet blir rotete»

- Tone 16 år, Oslo vest

I Oslo er det som nevnt i bakgrunnsdelen i oppgaven, store geografiske ulikheter i byen. Bosituasjonen er en tydelig fattigdomsmarkør og i Oslo er det spesielle områder og gateadresser som blir oppfattet som dårlige. Det betyr ikke umiddelbart at det er vanskeligere å vokse opp i en typisk «fattigblokk» på Oslo øst, enn å være den ene fattige i et «rikmannsområde» på Oslo vest. I rapporten til Kirkens Bymisjon er det flere av barna og ungdommene selv som sier noe om bo-situasjonen sin. Et eksempel er Eliah på 20 år fra Oslo øst som sier noe om det å vokse opp i et område der de fleste andre også er fattige og at man da kan oppleve et mindre økonomisk press, siden flere er i samme båt:

«Jeg opplevde at alle hadde det sånn at vi delte på alt, vi spurte ikke hvorfor de ikke hadde med seg matpakke eller gikk med hansker på vinteren, vi sa bare: Hei bror, ta den ene hansken min»

- Eliah 20 år, Oslo øst

Samtidig vet vi at dårlige boforhold har stor påvirkning på menneskers liv, og trangboddhet kan være et omfattende levekårsproblem. Selv om norske politikere har satt seg som mål at alle skal ha et godt sted å bo, er man langt unna dette som en realitet for alle. Omtrent 30 prosent av flyktninger og familiegjenforente lever trangt. Men også her ser man stor variasjon mellom landbakgrunn. Halvparten av innvandrere fra Somalia bor trangt og de har ofte større familier enn det mange etniske norske har. I 2015 var gjennomsnittet på en somalisk husholdningsstørrelse på 5,7 personer (Epland & Kirkeberg, 2017).

Dårlige bomiljø og hyppige flyttinger er en av konsekvensene for barn og unge i fattige familier. Det får igjen følger for de sosiale relasjonene til jevnaldrende og opplevelsen av å tilhøre et fellesskap. Ofte skyldes dette også korte leiekontrakter og at det er vanskelig å finne en stabil og varig bolig som kan gi en god ramme for et hjem, dersom betalingsevnen er liten. Kvaliteten på boligområder og omdømme til områdene utvikles over lang tid. Det skjer også en flytting fra områder som oppfattes som mindre attraktive. Det kan virke som at høy

innvandrерandel har betydning til omdømmet til områdene. Samtidig blir kanskje fattigdommen synligere når man bor i områder med høy økonomisk kapital. Det å være fattig på vestkanten i Oslo, kan kanskje være mer belastende siden kontrasten til de andre blir så stor.

«Det er flaut når du ikke kan ta med vennene dine hjem. Hvis du ikke bor i noe bra hus, blir det sånn. Det er veldig viktig å få hjelp til hus. Den flaue følelsen gjør bare at du føler deg liten. Den må ikke sette seg fast»

- pengeproffene

3.2.2 Skole og utdanning

Skolegangen og skoleprestasjoner har en direkte sammenheng med barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt (Vartun, 2019). Barn med innvandrerbakgrunn gjør det gjennomsnittlig dårligere på skolen enn det andre barn gjør. Dette ser man både på avgangskarakterer etter fullført grunnskole, på eksamen og nasjonale prøver. Innvandrere og barn av innvandrere gjør det dårligere på skolen enn det etnisk norske gjør. Man ser allikevel at de barna som selv har innvandret gjør det dårligst av alle. Dette henger sammen med hvor lenge barna har levd i Norge. Barn som innvandret før de fylte seks år har grunnskolepoeng som er på lik linje med barn av innvandrerforeldre. I 2019 var gjennomsnittet for grunnskolepoeng blant den øvrige befolkningen 43 poeng, mens gjennomsnittet for norskfødte med innvandrerforeldre var 40 grunnskolepoeng. Nederst finner vi innvandrere med 37 grunnskolepoeng (Bufdir, 2020). Grunnskolepoeng er svært viktig for videre utdanning. Forskning viser at det er direkte sammenheng mellom karakterer i 10.klasse og fremtidig inntekt (Gulliksen, Stangenes, & Bøe, 2020). I Oslo er det stor forskjell på populære og upopulære skoler. Skoler med lav oppslutning ligger stort sett øst i byen. De minst populære skolene har også høyest andel med lav sosioøkonomisk bakgrunn og høyest andel minoritetsspråklige elever.

Dette viser at reproduksjonen i det norske skolesystemet står sterkt. Den sosiale bakgrunnen opprettholdes i større grad enn den utviskes. Reproduksjonen som oppstår i grunnskolen, følger barna gjennom hele livet. Dette blir tydelig allerede på videregående skole der innvandrere og barn med innvandrerforeldre har større sjanse for å falle ut, enn det den øvrige befolkningen har. Blant innvandrere som startet på videregående i 2013, hadde 63 prosent fullført innen 2018. Det samme tallet var på 73 prosent hos norskfødte barn med

innvandrereforeldre, og 75 prosent blant barn med norske foreldre (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2020). Dersom man ikke har utdanning, er det som vi har sett gjennom denne oppgaven, svært vanskelig å få jobb. Får man ikke jobb blir man nødt til å motta stønad, for å få endene til å møtes. Som vi nå vet, er dette en vei inn i fattigdom.

3.2.3 Fritidsaktiviteter

«Vi [jeg og brødrene mine] spilte fotball, tenkte vi skulle bli fotballspillere, men det ble ikke sånn. Jeg spilte på Vålerengas andrelag. Måtte slutte, jeg betalte ikke regningene på to år, hadde ikke råd til det. Jeg startet på Fortuna i stedet, men de krevde også penger, men vi var gode, så han [treneren] trengte oss.»

- Albion 23 år, Oslo øst

I 2016 ble Fritidserklæringen signert (Regjeringen, 2016). Den har som mål at alle barn, uansett sosial bakgrunn og økonomisk situasjon skal ha muligheten til å delta fast i minst en organisert fritidsaktivitet. Erklæringen har tatt sitt utgangspunkt i FNs barnekonvensjons artikkel 31 som sier at alle barn har rett til fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv. Deltagelse i fritidsaktiviteter er viktig for mange grunner. Først og fremst etableres det en sosial plattform barna kan ta del i og skape kontakter og venner, og det gir barn og unge andre erfaringer og læringsbetingelser enn det de får gjennom skolen (Bufdir, 2020). I tillegg som det kan bidra til å sosialisere og aktivisere foreldre. De blir nødt til å følge opp barna sine, og delta i banets aktivitet.

Til tross for Fritidserklæringen ser man fortsatt at barn fra fattige familier i mindre grad deltar i fritidsaktiviteter enn det resten av barna gjør. Tall fra 2021, fem år etter Fritidserklæringen ble signert, viser at barn som kommer fra familier med mest ressurser har nesten dobbelt så høy sannsynlighet for å delta i organiserte fritidsaktiviteter i forhold til de som kommer fra et hjem med lite ressurser (Frivillighet Norge, 2021). Det å ikke kunne delta i de samme aktivitetene som jevnaldrende er belastende og det fører til en form for utenforskap og manglende sosial tilhørighet. Dersom man opplever at man ikke har noe meningsfylt å drive med og at man indirekte blir ekskludert fra fellesskapet, så er veien til kriminalitet kortere enn for andre.

3.3 Tiltak som kan bidra til å redusere familiefattigdom

Gjennom denne oppgaven har det kommet tydelig fram at utdanning og skolegang er en av de viktigste faktorene for å unngå å havne i vedvarende lavinntekt. Vi har også sett at sosial bakgrunn spiller en viktig rolle i forhold til skoleprestasjoner. Dette er svært komplekse utfordringer og det er krevende å sette inn riktige tiltak for å løse dette sosiale problemet.

Norge har et likhetsprinsipp når det gjelder skole og utdanning, og dermed et ønske om reell strukturell mobilitet. Utdanning er tilgjengelig for alle, og gjennom Lånekassen kan alle få stipend og lån for å ta høyere utdanning. Mulighet til å få stipend og lån er et viktig grep for å gjøre utdanning tilgjengelig for alle. Likevel viser det seg at det ikke holder for å utjevne forskjellene. Ettersom forskjellene allerede blir tydelige i barnehagen er det nærliggende å tenke at det må bli iverksatt tiltak allerede her. Det har blitt utført. Familier med vedvarende lavinntekt har rett på 20 gratistimer med kjernetid i barnehager. Til tross for dette viser tall fra 2019 at bare nær 1 av 5 barn som har rett på dette, benytter seg av ordningen (NTB, 2019). Det kan dermed tyde på at tiltaket ikke har blitt formidlet godt nok til de som trenger det. Det blir derfor viktig å sette inn tiltak som gjør kommunikasjon lettere, men også gode tiltak som kartlegger hvem i de ulike kommunene som har falt i lavinntektsgruppen. En kombinasjon av å avvikle kontantstøtten og å tilby gratis barnehage, vil kunne stimulere til at flere barn fra lavinntektsfamilier får starte i barnehage samtidig som de fleste andre barn gjør.

I tillegg til å sett inn tiltak i barnehager, er dette svært viktig også i barneskolen. Barneskolen gir grunnlaget for videre skolegang. Blir forskjellene store allerede i barneskolen, er det vanskelig å endre dette mønsteret senere i utdanningsløpet. Heldagsskole og endring av inntakssystemet til videregående skole er to tiltak som kan bidra positivt i kampen mot reproduksjon av sosial bakgrunn. Heldagsskole går ut på å utvide skoledagen over en større del av dagen. Målet med heldagsskolen er at elevene skal få gjøre leksene på skolen, og at skoledagen skal inneholde mer fysisk aktivitet (Vedvik, 2019). Dette er med på at elever ikke er avhengig av like tett oppfølging hjemmefra som de er i dag. Det gjør dermed også at foreldres utdanningsnivå og sosiale bakgrunn ikke har like stor påvirkningskraft.

Endring av inntakskriteriene på videregående skole er også et mulig tiltak som kan bremse fattigdomsutviklingen i Oslo. I Oslo er det fritt skolevalg. Det betyr at den videregående skolen eleven går på ikke er basert på nærskoleprisnippet, men gir elever selv muligheten til å søke på videregående med karakterer som inngangsbillett. Denne praksisen har ført til et svært segregert skole-Oslo. Byrådsleder Raymond Johansen mener at det er altfor store forskjeller blant skolene, og at karaktermodellen forsterker forskjellene (Iversen, 2020).

Karakterforskjellene på de ulike skolene forsterker ikke bare forskjellene mellom Osloskolene, men også de sosiale forskjellene. Det gjør at de med lavest snitt, og kanskje også derfor større utfordringer med skolen, samles samme sted. Dette kan igjen true læringsmiljøet. Et mulig tiltak for å minske disse forskjellene kan derfor være en ny inntaksform. Forslag til nye opptaksmodeller som har blitt diskutert er progresjonsmodellen og modifisert karaktermodell. Progresjonsmodellen belønner progresjon, i istedenfor resultater. Mens modifisert karaktermodell går ut på at karakteropptaket modifiseres ved å legge til andre kriterier enn bare karakterer. Dette kan være bosted, bakgrunn, kjønn og økonomi (Iversen, 2020).

Dersom elever ikke føler de mestrer skolen, er sjansen større for at de dropper ut. Dette gjør igjen at det er svært vanskelig å få seg arbeid. Lav arbeidstilknytning er som vi har sett den viktigste årsaken til at mennesker faller i den vedvarende lavinntektsgruppen. I tillegg som det er viktig å sette inn tiltak for barn i barnehagen og skolen for å unngå den sosiale reproduksjonen, er det viktig å iverksette tiltak som gjør at flere kommer seg inn på arbeidsmarkedet. Et sentralt tiltak her er å få unge og nyutdannede tidlig i arbeid. Som vi har sett er det vanskelig å få jobb i Norge uten utdanning eller de rette kvalifikasjonene. Dette skyldes at minstelønnen i Norge er såpass høy.

«Når du er ung og vet at foreldrene dine har lite penger – da er det veldig frustrerende at det er så vanskelig å få jobb.»

- Albion 23 år, Oslo øst

Økt barnetrygd som er øremerket til barna er et tiltak som kan bidra til å løfte flere familier ut av fattigdom. Et annet viktig tiltak vil i kjølevannet at dette, være at barnetrygden blir holdt utenom når nivået på sosialhjelp blir utregnet. Staten gir veiledende retningslinjer for økonomisk stønad til livsopphold, men det er opp til den enkelt kommune å fastsette hvilken norm de skal legge seg på. Noen kommuner velger å se på barnetrygden som inntekt og avkorter sosialhjelpsstønad på bakgrunn av barnetrygden. Andre kommuner velger å ikke beregne barnetrygd som inntekt, siden det er ment å sikre barna. I disse kommunene vil familiene dermed få noe mer å rutte med i måneden. Det er flere som har argumentert for at barnetrygd bør bli behovsprøvd og at de som trenger det mest, får mest. Andre argumenterer med at det er viktig at barnetrygden fortsatt blir en ytelse som alle mottar, uavhengig av

behovet. De mener at universelle ordninger sikrer bred oppslutning rundt tiltakene i velferdsstaten og er redd for at ved behovsprøvde tiltak vil oppslutningen rundt det å «gi» ekstra til noen grupper etter hvert miste støtte.

Gratis skolemat er et annet tiltak som kan gjøre det enklere for barn og unge å både få i seg næringsrik mat og som igjen gjøre det enklere å henge med på skolen. I debattene om fattigdom i Norge har ofte blitt sagt at fattigdom ikke handler om sult, men at det handler om å ikke kunne delta på det som er vanlig – at fattigdommen i Norge handler om ekskludering. Flere barn og unge som selv har kjent fattigdom på kroppen, forteller noe annet. Et eksempel er Anette på 19 år som var en av informantene til rapporten «Snakk om fattigdom» (Kirkens Bymisjon; Respons Analyse, 2019)

«Matpakke? Aldri. Mamma bare sendte med oss sammenrullet matpapir så det skulle se ut som vi hadde matpakke... Nå tenker jeg at det er helt crazy, skjønner ikke hvordan vi overlevde»

- Anette 19 år, Namsos

For mange unge vil mulighet til selv å få en ekstrajobb eller sommerjobb være viktig for å demme opp for konsekvensene fattigdommen gir. Oslo kommune har over flere år tilbudt unge i de ulike bydelene sommerjobb. Dette er med på sikre unge arbeidserfaring, som igjen kan gjøre at det mulig å få andre stillinger etter hvert. Det er enklere å komme inn på arbeidsmarkedet dersom man har arbeidserfaring fra før. Dette er tiltak som kan være med på å øke den strukturelle mobiliteten, istedenfor å reprodusere den sosiale bakgrunnen.

Dersom vi ønsker å få flere inn i arbeidslivet er det nærliggende å tro at tiltakene må iverksettes tidlig for å se endring. Vi vet at det er vanskelig å komme seg ut i arbeidslivet som voksen uten utdanning eller arbeidserfaring. Særlig for innvandrere. Dersom Norge som samfunn ikke klarer å sysselsette flere voksne innvandrere, må det til en økning i de økonomiske stønadene. I 2016 var 4 av 5 somaliske innvandrerkvinner uten arbeid (Slettholm, 2016). Som tidligere skrevet er somalierne overrepresentert i gruppen med enslige forsørgere. Mange somilske kvinner er eneforsørger, og ser vi det i sammenheng med at kun en av fem somaliske kvinner er i arbeid, er det lite overraskende at også de er overrepresentert i fattigdomsstatistikken. Arbeid er med på å øke den sosiale, kulturelle og økonomiske kapitalen.

Det gir et innpass i samfunnet som igjen øker sjansen for å stoppe reproduseringen av sosial bakgrunn.

Dette tyder på at arbeidslinja ikke lenger kan stå så sterkt dersom antall barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt i Oslo skal synke. I diskusjonen om nettopp dette, har det oppstått en opphetet debatt blant landets partier. Partiene er først og fremst uenig om hva økningen blant husholdninger med vedvarende lavinntekt skyldes. Høyresiden i politikken, peker på innvandring som hovedårsaken til den økende fattigdommen, og ønsker dermed å begrense innvandringen (Helleland, 2019). Venstresiden derimot, og da særlig med SV i spissen, ønsker å øke støtteordningene og bedre integreringen i landet.

4.0 Avslutning

I innledningen av oppgaven spurte vi om hva årsaken til at stadig flere barn og unge vokser opp i fattige familier, hvilke konsekvenser det har og hvilke tiltak som kan iverksettes for å bedre barn og unges situasjon.

Ut fra det materialet som er presentert kan det se ut som at innvandring og integreringen av dem er den klart viktigste årsaken til den store økningen vi har sett blant husholdninger med vedvarende lavinntekt. Innvandrere har lavere utdanning enn resten av befolkning og er derfor i mindre grad tilknyttet arbeidslivet. Foreldre som ikke har arbeid, er den viktigste årsaken til at barn vokser opp i vedvarende lavinntekt.

Gjennom statistikk som har blitt trukket fram, er det tydelig at reproduksjon står sterkere enn strukturell mobilitet i det norske samfunnet. Dette mønsteret vises ekstra tydelig i Oslo. Sosial bakgrunn har stor betydning for hvordan man får det i livet. Bourdieu var opptatt av at makt kommer i de tre formene sosial, kulturell og økonomisk kapital. Han var også tydelig på at reproduksjonen står sterkest. Den kulturelle kapitalen er det du tar med deg hjemmefra og denne kapitalen kan omsettes til sosial kapital, noe som er med på å reproducere sosial ulikhet.

Det å vokse opp i fattigdom er en stor påkjenning for mange barn og det kan få omfattende konsekvenser. Selv med et utdanningssystem som skal være like tilgjengelig for alle, så viser det seg at barn av lavt utdannede og innvandrere gjør det dårligere på skolen og de dropper også i større grad ut av skolesystemet. Som vist i oppgaven fører lav utdanning igjen til lav tilknytning til arbeidslivet. Med andre ord, det er nesten umulig å få arbeid uten høyere utdanning. Faller man ut av skolen allerede på videregående, er sannsynligheten stor for at man trenger økonomisk bistand fra det offentlige, noe som igjen ofte fører til fattigdom. Lite utdanning fører til at det er vanskelig å få jobb som igjen fører til dårlig råd.

For å se en nedgang i antall husholdninger med vedvarende lavinntekt er det avgjørende å klare å stoppe at fattigdommen arves fra generasjon til generasjon. Tiltakene må iverksettes tidlig slik at ikke ulikhetene og utenforskapet vokser og rammer alle sider ved et menneskets liv. Et viktig tiltak for å få dette til er heldagsskole. Heldagsskolen gjør at elevene er lenger på skolen, gjør leksene der og får mer fysisk aktivitet. Det faktum at leksene blir gjort på skolen gjør at barna ikke blir så avhengig av foreldre som kan hjelpe hjemme.

I tillegg til heldagsskole er det viktig å få unge i arbeid. Kommuner burde finansiere slik at unge lettere kan få sommerjobber eller fast jobb. Dette er først og fremst med på å gi erfaring som senere kan gi større og bedre muligheter innenfor arbeidsmarkedet. Samtidig som det hindrer flere i å motta trygd, og derfor også oppleve økonomisk knapphet.

Denne oppgaven har blitt skrevet i et år preget av korona, nedstengning, stengte skoler og arbeidsplasser som har gått konkurs. Det er grunn til å tro at dette vil ytterligere bidra til at fattigdommen vil øke og flere barn vil erfare at foreldrene får en stram økonomi. Dette har også ført til en økning av andre sosiale problemer. Smitten rammer ulikt, og det er store forskjeller i bydelene i Oslo hvor mange innbyggere som blir rammet av korona. Vi ser her et tydelig mønster. Det er lettere å holde seg frisk i de store eneboligene på vestkanten enn i de små trangbodde leilighetene med mange familiemedlemmer på østkanten av byen.

Arbeidsmønsteret på øst og vestkanten er også ulik. I enkelte bydeler på østkanten har de fleste arbeid som gjør at de ikke kan sitte på hjemmekontor. Dersom man jobber som renholder, bussjåfør, pleiemedhjelper på sykehjem etc. fungerer det ikke å sitte hjemme. Det fører igjen til at smittetrykket øker i noen geografiske områder. En annen tendens som er blitt avdekket i denne tiden er at vold og overgrep blant barn og unge har økt. Selv om man skulle tro at en pandemi ikke vil gjøre forskjell på fattig og rik, så er det nettopp det som skjer. Dersom man har mye økonomisk, kulturell og sosial kapital, så gir det beskyttelse – også mot korona.

Denne oppgaven har tatt i bruk betegnelsen «barn som vokser opp i fattige familier» og ikke barnefattigdom. Dette er for å understreke det viktige poenget at det ikke er barna som er fattige, men foreldrene eller andre omsorgspersoner. Men barna må leve med konsekvensene av foreldrenes lave økonomiske kapital. Ved hjelp av Bourdieus teorier har det blitt tydeliggjort at muligheten til den enkelte handler ikke bare om økonomisk kapital, men også familiens kulturelle og sosiale kapital.

Det er et ordtak som sier: «Det koster å være fattig». I arbeidet med denne oppgaven har det blitt tydelig at dette ordtaket stemmer. Ordtaket henspiller ikke bare til at det er dyrt å skulle gjøre matinnkjøp, dersom man ikke har nok til midler til å gjennomføre en storhandel. Men det å være fattig koster på så mange måter. Livet blir krevende og det er slitsomt å skape et godt og trygt liv for seg og sine, når man opplever en opphopning av levekårsutfordringer som fattigdom fører med seg. Et samfunn med store ulikheter mellom innbyggerne, blir et dårligere samfunn for alle. Bourdieu sitt prosjekt var å avdekke den urettferdigheten som skjer i samfunnet og som stilletidende blir godtatt og regnet som helt naturlig. Ved å sette søkelyset

på at det i Norge er 111 000 barn som vokser opp i fattige familier og av disse er det 20 000 som bor i Oslo, har denne oppgaven hatt som mål å bidra til å avdekke noe av den urettferdigheten som skjer i vårt samfunn.

Referanser

- Akerbæk, E., & Karlsen, M. (2019, Januar 9). *Innvandring er den klart viktigste årsaken til veksten i familier med vedvarende lavinntekt*. Hentet fra Faktisk.no:
<https://www.faktisk.no/faktasjekker/ZoD/innvandring-er-den-klart-viktigste-arsakentil-veksten-i-familier-med-vedvarende-lavinntekt>
- Arbeids- og Inkluderingsdepartementet. (2009, August). *Somaliere i Norge, En arbeidsrapport*. Hentet fra Regjeringen:
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/aid/publikasjoner/rapporter_og_planer/2009/r_somaliere_i_norge.pdf
- Baker, C. N., & Hagen, I. (2020, November 4). *Kulturell kapital* . Hentet fra Ndla :
<https://ndla.no/nb/subject:22d73be5-840f-4811-b442-9cd10d0d7248/topic:dd7daebf5e3-460e-be8a-26b5ba52457a/topic:1e3d95d5-8725-427d-bbafbb5d4a977258/resource:a5a32421-cae7-487b-862b-fc999de1d19e?filters=urn:filter:1f1865fc-e4cc-48a0-918f-3530485ec424>
- Bekken, W., Dhal, E., & van Der Wel, K. (2018). *Barnefattigdom, helse og livssjanser. Hva kan kommunen gjøre*. Hentet fra Oslo Met :
<http://handling.forebygging.no/Global/Barnefattigdom,%20helse%20og%20livssjanser.pdf>
- Bjørhusdal, E., Årethun, T., Nesse, J. G., & Andersen, J. R. (2017, Juni 9). *Kapittel 1: Immateriell kapital - ein introduksjon*. Hentet fra Idunn :
<https://www.idunn.no/immateriell-kapital/kapittel-1>
- Bufdir. (2018). *Barnefattigdom*. Hentet fra Bufdir:
https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnefattigdom/#/030112&030101&030106&030104&030108&030113&030110&030117&030114&030111&030116&030102&030115&030103&030105&030107
- Bufdir. (2018, November 23). *Konsekvenser av fattigdom*. Hentet fra
https://bufdir.no/Familie/Fattigdom/Veileder/Om_fattigdom1/Konsekvenser_av_fattigdom_pa_ulike_omrader/
https://bufdir.no/Familie/Fattigdom/Veileder/Om_fattigdom1/Konsekvenser_av_fattigdom_pa_ulike_omrader/

- Bufdir. (2020, Mars 5). *Barn i lavinntekstfamilier*. Hentet fra Bufdir: https://www.bufdir.no/Familie/Fattigdom/Ny_Barnefattigdom_i_Norge/
- Bufdir. (2020, November 26). *Barnefattigdom øker i over halvparten av landets kommuner*. Hentet fra Bufdir: https://bufdir.no/aktuelt/barnefattigdom_oker_i_over_halfvparten_av_landets_kommuner/
- Bufdir. (2020, Oktober 29). *Deltakelse i utdanning blant samer, nasjonale minoriteter og personer med innvandrerbakgrunn*. Hentet fra Bufdir: https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Etnisitet/utdanning/utdanning_blant_samer_nasjonale_minoriteter_og_personer_med_innvandringsbakgrunn/
- Bufdir. (2020, Oktober 27). *Diskriminering i arbeidslivet*. Hentet fra Bufdir: https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Etnisitet/arbeidsliv/diskriminering_i_arbeidslivet/
- Bufdir. (2020, Juni 23). *Fritidserklæringen*. Hentet fra Bufdir: https://bufdir.no/Familie/Fattigdom/Veileder/Samarbeid_pa_tvers_av_sektorer/Fritidserklæringen/.
- Bufdir. (2021, Januar 29). *Diskriminering* . Hentet fra Bufdir: https://bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Etnisitet/Diskriminering/
- Dokken, T., & Langeland, S. (2016). *Lavinntekt i Norge- Tilstand og utviklingstrekk*. Hentet fra NAV: <file:///C:/Users/hf97/Downloads/6-lavinntekt-og-levekar-i-norge.pdf>
- Dzamarija, M. T. (2017, Oktober 17). *Stadig flere som fødes i Norge har innvandrerbakgrunn*. Hentet fra SSB: <https://www.ssb.no/befolkning/artiklerogpublikasjoner/stadig-flere-som-fodes-i-norge-har-innvandrerbakgrunn>
- Enes, A. W. (2017, Juni 30). *Veien til en vellykket integrering?* Hentet fra SSB: <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/artikler-og-publikasjoner/veien-tilenvellykket-integrering>
- Epland, J., & Kirkeberg, M. (2017 , Februar 28). *Ett av ti barn tilhører en husholdning med vedvarende lavinntekt*. Hentet fra SSB: <https://www.ssb.no/inntekt-ogforbruk/artiklerog-publikasjoner/ett-av-ti-barn-tilhorer-en-husholdning-medvedvarende-lavinntekt>

- Epland, J., & Normann, T. M. (2019, Februar 18). *Flere barn med vedvarende lave husholdningsinntekter*. Hentet fra ssb: <https://www.ssb.no/inntekt-ogforbruk/artiklerog-publikasjoner/flere-barn-med-vedvarende-lavehusholdningsinntekter>
- Epland, J., & Normann, T. M. (2020, Mars 4). *Nesten 111 000 barn vokser opp med vedvarende lave husholdningsinntekter*. Hentet fra ssb: <https://www.ssb.no/inntektogforbruk/artikler-og-publikasjoner/nesten-111-000-barn-vokser-opp-medvedvarendelave-husholdningsinntekter>
- Fasting, M. (2018, November 20). *Hva er arbeidslinjen?* Hentet fra Civita: <https://www.civita.no/politisk-ordbok/hva-er-arbeidslinjen>
- FN. (2020, Oktober 20). *Fattigdom*. Hentet fra FN: <https://www.fn.no/tema/fattigdom/fattigdom>
- Forandringsfakbrikken; Redd Barna. (2010). *Pengeproffene, Råd til Norge om dårlig råd*. Forandringsfakbrikken; Redd Barna.
- Frivillighet Norge. (2021, Februar 2). *Foreldrenes ressurser påvirker barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter*. Hentet fra Frivillighet Norge: <https://www.frivillighetnorge.no/nyheter/foreldrenes-ressurser-p%C3%A5virkerbarnog-unges-deltakelse-i-fritidsaktiviteter/>
- Gamst, E. (2019, Februar 2). *4.000 flere fattige barn på ett år*. Hentet fra Dagsavisen : <https://www.dagsavisen.no/nyheter/innenriks/2019/02/19/4000-flere-fattige-barn-paett-ar/>
- Gulliksen, J., Stangenes, K., & Bøe, H. (2020, September 24). *Ny rapport overrasker: – Har alltid hørt at karakterene ikke har så mye å si*. Hentet fra NRK : https://www.nrk.no/vestfoldogtelemark/ny-rapport_-gode-karakterer-i-10.-klasseharen-direkte-sammenheng-med-inntekt-og-skolegang-videre-1.15161869
- Hagesæther, P. V. (2021, Februar 16). *Her ble familien kastet på gaten i 10 minusgrader. Dette er bakgrunnen*. Hentet fra Aftenposten: <https://www.aftenposten.no/oslo/i/yROxyA/her-ble-familien-kastet-paa-gaten-i10minusgrader-dette-er-bakgrunnen>

- Hansen, M. (2017, April 26). *Robotene kommer - og de vil endre arbeidslivet*. Hentet fra FriFagbevegelse: <https://frifagbevegelse.no/aktuell/robotene-kommer--og-de-vilendrearbeidslivet-6.158.456680.62e0405571>
- Helleland, L. H. (2019, Januar 5). *SVs viktige innrømmelse om fattigdom*. Hentet fra Nettavisen: <https://www.nettavisen.no/meninger/friskemeninger/svsviktigeinnrommelse-om-fattigdom/s/12-95-3423576345>
- Høydal. (2015, Oktober 14). *Innvandrere på Oslo-kartet*. Hentet fra SSB: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/innvandrere-pa-oslo-kartet>
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2020, Juni 15). *Gjennomføring av videregående opplæring blant unge innvandrere*. Hentet fra IMDi: <https://www.imdi.no/omintegrering-i-norge/kunnskapsoversikt/gjennomforing-avvideregaende-opplaring-blant-unge-innvandrere/>
- Iversen, B. (2020, Oktoer 13). *Alle vil segregerte Oslo-skoler til livs – stor uenighet om hvordan*. Hentet fra Aftenposten: <https://www.aftenposten.no/oslo/i/pAL15j/allevilsegregerte-oslo-skoler-til-livs-stor-uenighet-om-hvordan>
- Johansson, C. U. (2019, Mai 20). *Fafo: Mange har stereotypiske holdninger til minoriteter*. Hentet fra Forskning.no: <https://forskning.no/innvandring-ntb/fafo-mangeharstereotypiske-holdninger-til-minoriteter/1338533>
- Kindt, K. T., Eilertsen, A., & Nerdrum, A. (2019). *En by for de mange - ikke for de få*. Oslo: Oslo SV.
- Kirkens Bymisjon; Respons Analyse . (2019). *Snakk om fattigdom* . Kirkens Bymisjon.
- Kjølsrud, L., & Sigurd, S. (2020, Desember 30). *Klasse*. Hentet fra Snl: <https://snl.no/klasse>
- Lind, J. T. (2017, August 17). *Fattigdom*. Hentet fra Snl: <https://snl.no/fattigdom>
- Lode, S. C., & NTB. (2020, November 22). *Regjeringen vil innføre fritt skolevalg i hele landet*. Hentet fra VG: <https://www.vg.no/nyheter/i/KyrKA7/regjeringen-vilinnfoerefritt-skolevalg-i-hele-landet>
- Lånekassen . (u.d.). *Om Lånekassen*. Hentet fra Lånekassen : <https://lanekassen.no/nb-NO/presse-og-samfunnskontakt/om-lanekassen/>

- Martinsen, K. H. (2011). *PS. Kan du tenke deg et barn til?* Hentet fra Høgskolen i Oslo:
https://oda.oslomet.no/bitstream/handle/10642/919/Martinsen_KathrineHaugland.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- NAOB. (u.d.). *Lavkonjunktur* . Hentet fra NAOB: <https://naob.no/ordbok/lavkonjunktur>
- NTB. (2019, November 22). *8000 bruker ikke rett til gratis barnehage*. Hentet fra Aftenposten: <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/70101V/8000-bruikerikke-rett-til-gratis-barnehage>
- Omholt, E. L. (17, Oktober 17). *11 prosent av enslige forsørgere i jobb har lavinntekt*. Hentet fra SSB: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/11-prosent-av-enslige-forsorgere-i-jobb-har-lavinntekt>
- Reddbarna. (u.d.). *LEVEKÅR OG INKLUDERING*. Hentet fra Reddbarna:
<https://www.reddbarna.no/vaart-arbeid/barn-i-norge/barnefattigdom>
- Regjeringen . (2020, August 4). *Somalia - reiseinformasjon*. Hentet fra Regjeringen :
https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/reiseinformasjon/velgland/reiseinfo_somalia/id2429007/
- Regjeringen. (2016 , Juni 7). *Felles innsats for fritidsaktivitet til alle barn*. Hentet fra Regjeringen: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/felles-innsats-forfritidsaktivitettil-alle-barn/id2503226/>
- Røde Kors. (2019). *Et humanitært blikk på barnefattigdom og barnetrygd*. Røde Kors.
- Skiphamn, S. S. (2019, April 27). *Innsikt: Andelen barn født av innvandrerkvinner er stabil*. Hentet fra Faktisk.no .
- Skjøstad, O. (2019, Februar 28). *Par med barn får utbetalt mest i sosialhjelp*. Hentet fra ssb :
<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/parmedbarn-far-utbetalt-mest-i-sosialhjelp>
- Skotheim, H. (2018, November 26). *I Oslo kommune må helsefagarbeidere ha norsk på B2nivå. Det er for strengt, mener Kompetanse Norge*. Hentet fra Fagbladet :
<https://fagbladet.no/nyheter/i-oslo-kommune-ma-helsefagarbeidere-ha-norsk-pab2niva-det-er-for-strengt-mener-kompetanse-norge-6.91.595911.584118c273>
- Slettholm, A. (2016, Mai 9). *4 av 5 somaliske innvandrerkvinner er uten jobb - SSB mener integreringen «går rimelig bra»*. Hentet fra Aftenposten:

<https://www.aftenposten.no/norge/i/wExy1/4-av-5-somaliske-innvandrerkvinnereruten-jobb-ssb-mener-integrerin>

SSB. (2020, August 12). *Befolkningens utdanningsnivå*. Hentet fra SSB:

<https://www.ssb.no/utniv/>

SSB. (2020, Mai 12). *Innvandrere etter innvandringsgrunn*. Hentet fra SSB:

<https://www.ssb.no/innvgrunn>

SSB. (2020). *Innvandring*. Hentet fra SSB:

<https://www.ssb.no/innvandringoginnvandrere/faktaside/innvandring>

SSB. (2020, Mars 2). *Sysselsetting blant innvandrere, registerbasert*. Hentet fra SSB:

<https://www.ssb.no/innvregsys/>

SSB. (u.d.). *Befolkningen*. Hentet fra SSB:

<https://www.ssb.no/befolkning/faktaside/befolkningen>

SSB. (u.d.). *Statistikkbanken, Indikatorer for økonomisk utsatthet blant ulike*

lavinntektsgrupper (prosent), etter gruppe, populasjon, statistikkvariabel og år. Hentet

fra SSB: <https://www.ssb.no/statbank/table/12598/>

SSB. (u.d.). *Statistikkbanken, Innvandrere og norskfødte med innvandrereforledre*. Hentet fra

SSB: <https://www.ssb.no/statbank/table/07111/tableViewLayout1/>

SSB. (u.d.). *Statistikkbanken, Innvandrere, etter statistikkvariabel og år*. Hentet fra SSB:

<https://www.ssb.no/statbank/table/05184/tableViewLayout1/>

Stoltenberg, C. (2018, September 21). *Er klasse viktigere for skoleprestasjonene enn kjønn*.

Hentet fra Morgenbladet : [https://morgenbladet.no/pafyll/2018/09/er-](https://morgenbladet.no/pafyll/2018/09/er-klasseviktigereskooleprestasjonene-enn-kjonn-spor-camilla-stoltenberg)

[klasseviktigereskooleprestasjonene-enn-kjonn-spor-camilla-stoltenberg](https://morgenbladet.no/pafyll/2018/09/er-klasseviktigereskooleprestasjonene-enn-kjonn-spor-camilla-stoltenberg)

Sundstrøm, K., Vårdal, L., & Huseby, E. M. (2019, Juni 26). *Former for sosial mobilitet*.

Hentet fra NdlA:

[https://ndla.no/nb/subject:43/topic:1:198184/topic:1:198204/resource:cf0660fd-](https://ndla.no/nb/subject:43/topic:1:198184/topic:1:198204/resource:cf0660fd-cfb44264b764-6f9aa4c2f0db?filters=urn:filter:c621fe47-6d28-4ecd-95cb-ad641382d8f4)

[cfb44264b764-6f9aa4c2f0db?filters=urn:filter:c621fe47-6d28-4ecd-95cb-ad641382d8f4](https://ndla.no/nb/subject:43/topic:1:198184/topic:1:198204/resource:cf0660fd-cfb44264b764-6f9aa4c2f0db?filters=urn:filter:c621fe47-6d28-4ecd-95cb-ad641382d8f4)

Thomassen, E. (2020, Desember 26). *Behovsprøving*. Hentet fra Snl:

<https://snl.no/behovspr%C3%B8ving>

Thorsen, L. R. (2019, Juni 4). *Innvandrere med lav inntekt dårligere stilt enn andre med lav*

inntekt. Hentet fra SSB: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og->

kriminalitet/artiklerogpublikasjoner/innvandrere-med-lav-inntekt-darligere-stilt-enn-andre-med-lavinntekt

Tuv, N. (2019, August 30). *Stadig mer sosialhjelp blant enslige mødre*. Hentet fra SSB:

<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/stadigmer-sosialhjelp-blant-enslige-modre>

Tønseth, H., & Grebstad, U. (2019, Januar 29). *56 prosent av sosialhjelpsutbetalingene går*

til innvandrere. Hentet fra SSB: <https://www.ssb.no/sosiale-forholdogkriminalitet/artikler-og-publikasjoner/56-prosent-av-sosialhjelpsutbetalingene-gartilinnvandrere>

Ungdata. (2016, Oktober 4). *Fattige ungdommer sliter mest med psykiske plager*. Hentet fra

ungdata: <https://www.ungdata.no/fattige-ungdommer-sliter-mest-med-psykiskeplager/>

Utne, H. (2019 , Februar 22). *Stadig mindre innvandring*. Hentet fra SSB:

<https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/stadig-mindre-innvandring>

Vartun, M. (2019, Oktober 18). *Sosial bakgrunn og fattigdom påvirker barns læring*. Hentet fra UiO :

<https://www.uv.uio.no/isp/forskning/aktuelt/aktuellesaker/2019/sosialbakgrunn-og-fattigdom-pavirker-barns-lering.html>

Vedvik, K. O. (2019, Februar 4). *Forsker: – Heldagsskole er det beste forslaget fra*

Stoltenberg-utvalget. Hentet fra Utdanningsnytt.no:

<https://www.utdanningsnytt.no/forskning-grunnskole-hoyere-utdanning/forskerheldagsskole-er-det-beste-forslaget-fra-stoltenberg-utvalget/132634>

Weihe, H.-J. W. (2019, Mai 27). *Pierre Bourdieu* . Hentet fra Snl:

https://snl.no/Pierre_Bourdieu

Westersjø, M., Kval, K.-E., Andreassen, O. G., & Henningsen, R. (2012). *Mangfold*.

Cappelen Damm .

Westersjø, M., Kval, K.-E., Andreassen, O. G., & Henningsen, R. (u.d.). *Sammendrag kapittel*

13. Hentet fra Mangfold, Cappelen Damm:

<https://mangfold.cappelendamm.no/vgsamf/tekst.html?tid=1003670>

Wikipedia . (2015, Desember 15). *Habitus (sosiologi)* . Hentet fra Wikipeda :

[https://no.wikipedia.org/wiki/Habitus_\(sosiologi\)](https://no.wikipedia.org/wiki/Habitus_(sosiologi))

